

Vzdramljeno gibanje se je oživljalo bolj in bolj. Ustanovila se je zveza rokoljubnih pisateljev, imenovana „*Félibrige*“. Na čeli teh móž, zovočih se »les Félibres«, bil je ter je še najboljši novoprovençalški pesnik: *Miroslav Mistral*. Rodil se je leta 1830. blizu Avignona. Oslávil se je osoblívo s pripovednim pésemstvom, n. pr. z eposom: »*Calendau*«. A najkrasnejše njega delo je »*Mireio*«: nežno in presrečno nam slika nesrečno ljubezen dveh čutečih srced.

Zeló znamenit je tudi *Josip Roumanille*. Rodil se je leta 1818. v St. Rémiu. Peval je sprva v francoščini. Ko pride v praznike domóv, vpraša ga mati prostosrečno, če res »zna delati, da popir govori«. On ji pročita jedno svojo pesem. A ubóžica je ne razumeje: južno in severno narečje sta si precěj različna. Sina to gane, gre, zloži pesem v provençalščini in pročita jo materi. Vzdruje se stara žena in razjoče v veselji svojem. To mladeniču seže globoko v srce ter pisati začne v domačem svojem narečji.

Omenimo še *Tzodora Aubancla*. Baval se je s pripovednim pésemstvom, toda najrajši z dramatikó.

Živéje in živéje se prostráni njih preporod; razširil se je že doli do Barcelone, do kamor seza provençalščina. Urejajo se v njem novíne, pišo se prostónárodne kujige in vsako leto se slavé po južnem Francoskem književne svečanosti provençalске.

Prihodnjost pokaže nam, bode li dovolj jako to gibanje, vzmóre li južna književnost toliko sile, da se osvobodí bogate in slavne severne sestré svoje, ali ostane vedno samó nerečna književnost, kakeršne ima več ali menj vsak večji národ.

Jos. Kržišnik.

Slovenščina v latinskem obredniku iz leta 1830. »Znamenito bi bilo objaviti vsako pred 1833. letom natisneno slovensko knjigo, katere Šafařik ne imenuje v zgodovini o slov. književnosti, da se nam ne pogubí!« pravi L. Žvab v »Lj. Zvonu« III. 141. Uprav v to svrho nam je podal isti g. pisatelj sam razven posamičnih prilogov k slovenski bibliografiji še manjše ali večje skupine redkih spisov (»Lj. Zvon« III. 599 sl.) in knjižnih redkostij slovenskih (»Lj. Zvon« VI. šte. 3 sl.) K tem literarnim pabirkom morem k str. 569 »Lj. Zvona« 1886. na srečo tudi jaz pridejati iz našega slovstva drobtinico, shranjeno v latinskem obredniku od leta 1830., katere knjige ne omenja ni Šafařik in ne Maru v svoji bibliografiji.

Knjiga (ki sem jo našel pod streho kaplanijske hiše pri Sv. Pavlu v Savíjuški dolini) ima naslov: »*Compendium Ritualis Romano Salisburgensis cum appendice germanica et vindica pro assistentia moribundorum in commodiorem usum RR. DD. Curatorum emendatum. Clagenfurti 1830. Typis Joannis Leon.*« M. 8. 172 str. V aprobacij se pripomenja međ vstalom: »rituale parvum germanico-latino et Slavico idioma te conscriptum, aptumque in manualem usum DD. Curatorum Dioecesis Nostrae Gurcensis undique desiderari«, da so torej duhovniki Krške škofije tedaj splošno želeli si obrednika v slovenskem jeziku. *Slovenščine* pa se v ti knjigi nahaja to-le: Najprej obična vprašanja pri krstu: »Kako se ima to dete jimenovati?« itd. pa »Jes vérjem v' Boga Ozheta« in »Ozha nafh«, raztrošeno na str. 5. do 13. Potem očitna izpoved pred obhajilom bolnikov: »Jes vbogi gréfhni zhlovek se doushen dam« itd. str. 21. ter: »Poglejte jagne Boshje« in: »O Gospod! jes nifem vréden,« str. 22. Nadalje: »Litanie k' masilu bolnikon s' f. Oljam« in »Molimo« str. 37.—39.; zatem nekateri opomini bolniku: »Vérji ti trdno vse artikelné f. vére« itd. na str. 44., 45., 46.; po teh: »Perporozhenje dushe.« Litanie z več molitvami za umirajoče, zdržema str. 52.—61.; pa še nadaljne tri »Molitve« str. 63.—65.; zopet »Molitva« str. 72., 73.; na tó; »Obudenje Vere, vupanja, lubesni, grivinge

etc« ter molitev za srečno smrt in poslednji vzdihljevi umirajočega, vse na str. 76.—79. Napósled ogovor: »Andohtlivi v' imeni Kristufa Gospoda nashiga sbrani!« to je poročni ogovor do ljudstva in pouk ženinu in nevesti o zakonskem stanu z običajnimi vprašanji in dostavki, pa sklepna »Molitva sa novo porozhene«, na stranéh 96.—102.

Za primer o *jesiku* bodi še ulomek iz poročnega govora (tu z sedanjima pravopisom): »Pričejoče dvě peršone J. J. ste sklenile v' ta za cerkuv ino deželo tok imeniten stan svetiga Zakona stopit . . . Védet imata tedaj (nam. ženin in nevesta!), ino nikolj pozabit, de je stan, katerga nastopita, da je zakon en časti vreden stan, katir je za tó postavljen od samiga Boga, de bi se skoz pogmiranje človeškiga roda tudi število pametnih stvari množilo (gmeralo), takih stvari, katire so poklicane k' vrednosti božjih otrok, k' svetósti, h' izveličanju, ino k' věčnim življenju. Kristus, naš izveličar sam je ti stan očitno počestil skoz to, de je povablen s' svojo materjo ino s' svojim jogrami k' ženitvi v' Kano Galilejo peršel, ino je tamkaj storil svoj prvi čudež. Veliko opomenjoča je tudi sama poroka (poročenje); zakaj to ni obena prazna navada, temuč velike skrivnosti v' sebi zapodade, ravno takó, koker je skupej prebivanje zakonsko ena naredba brezkončno modriga Boga. Zakon ni izmisen od ludí k' nasitenju mesenih slad (slastov), temuč od Boga samiga je bil v' raji (paradiži) postavljen. Ne poerbani gréh, ne gmaju potóp vísta mogla zakona, ino njegove vrednosti v' stari postavi zatréti, ino v' novi je od Jesusa Kristusa célo k' onim zakramentu povzdignjen. Iz tega lahko vidita, de je bil zakon od Boga postavljen, na čudno vižo zdržan, ino na zadnje tako visoko počešene« itd.

Pobirajmo drobtine!

A. Fekonja.

Nove knjige slovenske. *Jaromil*, češka narodna pravljica, poslovenil H. Podkrajšek. — *Car in tesar* ali *Saardamska ladjedelnica*, zgodovinska pripovedka, poslovenil H. Podkrajšek. Obe knjižici je založil J. Giontini v Ljubljani 1886. Veseliti nas mora, da se je slovenska knjižnica za mladino za dve knjižici pomnožila, in pričakovati je, da ji bodo šolske knjižnice pridno naročale; kajti jako jim ugajata. Ker pa smo prepričani, da je vsestransko veljaven in upravičen izrek, ki trdi, da za mladino je najboljše ravno dovolj dobro; ker smo prepričani, da si mladina ravno s čitanjem pridobiva gladek zlog in utrjuje popolnost v pisavi bolj pri čitanji gladko pisanih spisov nego s slovniki pravili, torej nam mora g. prelagatelj oprostiti, če nekatere stavke in izraze v teh dveh knjižicah pograjamo.

Tisti, ki imajo s poučevanjem mladine in s pismenimi nalogami opraviti, vedó pač iz izkušnje, kako slabo znajo nekateri učenci ceniti *pomen čusov*, kako slabo poznajo njihovo medsobno razmerje, kako nepravilno in brez vzroka v pripovedovanji kake celo male povesti preskakujejo iz sedanjika v praeteritum in nazaj. Toda kaj čemo, če deček v *tiskani* kujigi čita n. pr.: „Narciska skoči z Jaromilom v lepo izdelan čolniček ter je sè zlatim veslom igraje po vodi *vestala*“ (str. 17.) ali pa: „Tu je *pokleknila* k roži, srčno jo *poljubi* in *čudila se je* njeni krasoti“. (str. 36). — Razločevati nam je natanko, zanimujemo li izpoved stavkovo ali le kako določilo v stavku. Ni smeti torej reči: „Jaromil nij daleč od tod cvetlice okopaval“, — kajti okopaval jih je, samo da se je to godilo ne daleč od tod' t. j. blizo tam (str. 29.). Opetovalnih glagolov ni staviti po nepotrebnem. Tako n. pr. čitamo na 15. strani: „Ko sta mej cveticami in drevjem *hojevala* itd.“ — Zakaj ne *hodila*? — Saj se je to vršilo le jedenkrat, a ne dan na dan. — „Nerazcvetene“ (str. 8.) pravje *nerazcvele*. — Kako pa se glasi ta-le stavek na str. 11.: „sedaj je občudoval li (sic!) cvetlice, sedaj zopet lepe deklice, ki so po travi le plavale, obrazci jim žarili in oči se jim svetile“. Tako krčenje ni dovoljeno. — Kje je g. prelagatelj pobral „šelej“ mesto navadnega „šele“ (erst), tega si tudi ne vemo razložiti.